

land, og hvad Suffer der indførtes derfra til Danmark maatte betale den sædvanlige Told. Jeg kan ikke se, hvorfor man ikke kunde gaa ind paa noget Saadant, og jeg vil derfor henstille dette Spørgsmaal til den ærede Finantsministers Overveielse. — Derjom Fabrikterne ikke kunne indrette sig paa den Maade, maatte der selvfølgelig gives detaillerede Bestemmelser om Kontrol; men jeg tror, at man kan overlade til Finantsministeren at fastsætte disse Bestemmelser. Det vilde i mine Dine have adskillige Fordele, hvis man fulgte denne Vej. For det Første vil Rigsdagen nemlig blive fri for at stemme om en Række Bestemmelser, som vistnok de Fleste af os ikke tilbunds forstaa. Man kan fordre Kundskab hos Rigsdagens Medlemmer til de almindeligst forekommende Fabrikationers Virksomhed, men her handles der om en Industri, der ikke findes i Danmark, og som man, for at gjøre sig fuldt bekendt med, maatte se paa Stedet. Skulde vi stemme over det foreliggende Lovforslag med fuldt Kjendskab til Enkelthederne i dets Paragrafer, maatte vi altsaa Alle have reist udenlands for at se fremmede Fabriker. Det kan nu selvfølgelig ikke forlanges, og vor Samstemning til de enkelte Paragrafer vil derfor ikke være saa sagtyndig, som det kunde være ønskeligt. Dernæst vil der være andre Fordele forbundne dermed. Sufferfabrikationen er forholdsvis en ny Industri; der fremstaar bestandig Forbedringer ved Tilvirkningen, og det vil være enhver Fabrikants Ønske at kunne anstille Forsøg med saadanne Forbedringer. Det vilde være lettere at faae de dertil fornødne Forandringer i Kontrolbestemmelserne, dersom det var overladt til Finantsministeren at træffe dem, end dersom man skal have dem ved Lov. Altsaa ogsaa af dette Hensyn kan det være generende, at Loven indeholder de detaillerede Bestemmelser. Da jeg imidlertid maa anse det for at være af overveidende Vigtighed, at Lovforslaget udkommer, og den sidste ærede Taler ikke androg paa nogen Forandring, skal ogsaa jeg i denne Henseende indskrænke mig til at anbefale Sagen til den ærede Finantsministers velvillige Opmærksomhed; thi genere den nye Fabrikation mere end nødvendigt vil tilvisse Ingen af os. — I Lovforslaget findes der et enkelt Udtryk, paa hvilket jeg skal gjøre opmærksom, for at udbede mig en Udtalelse af den ærede Finantsminister derom. Det er nemlig i § 13, sidste Stykke, hvor der staar, at „forsaavidt Fabrikerne ere beliggende over 1/16 Mil udenfor Kjøbstæderne, paahviler det Fabrikanten“ osv. Derved er for mig opstaaet det Spørgsmaal, hvad der her skal forstaaes ved „Kjøbstæder“. Ærede Medlemmer ville erindre, at det ikke er ret længe siden, at dette Spørgsmaal var under Forhandling her i Thinget, og da viste der sig meget forskellige Meninger derom. Jeg antager imidlertid, at der derved skal forstaaes den samlede Kjøbstad, den Del af Kjøbstaden, der

bestaar af en nogenlunde sammenhængende Række Bygninger; men det vilde være ønskeligt, at den ærede Finantsminister vilde udtale sin Opfattelse deraf.

Finantsministeren: Det sidste Punkt er saa specielt, at jeg tilstaaer, at jeg slet ikke har havt min Opmærksomhed særlig henvendt paa, at der kunde opfastes Lov med Hensyn til, hvad Kjøbstad er. Da nu de Forhandlinger, hvortil det ærede Medlem sigtede, ikke ere mig nærværende, vil jeg hellere opsætte at svare paa Spørgsmaalet indtil 2den Behandling. — Derimod ønsker jeg strax at ytre mig med Hensyn til den anden Del af det ærede kongevalgte Medlem (Fischer's) Udtalelser. Han fremhævede, hvad visse Ingen skal modsiges, at mange af Enkelthederne i denne Lov ere af den Bestaaffenhed, at det ikke kan forlanges af samtlige Thingets Medlemmer, at de skulle saaledes sætte sig ind i hele Fabrikationen og den dertil knyttede Kontrol, at Afstemningen derover kan have den Art af umiddelbar personlig Forvisning, som den kan i andre Tilfælde; men vi maa dog vel Alle erkjende, at derved fremkommer der ikke Noget, der i Principet er eiendommeligt for denne Sag. Det kan træde lidt stærkere frem i nærværende Tilfælde, men jeg formoder, at det vil gaa mangfoldige af Thingets ærede Medlemmer, som det er gaaet mig ved Afstemningen over flere Sager, at det er umuligt, at man i samme Grad kan have fuldstændig Detailkundskab til alle Spørgsmaal, der forekomme i de forskellige Grene i Lovgivningen. At man i saadanne Tilfælde maa give sin Stemme, uden altid at have vundet en saadan umiddelbar personlig Kundskab, er ikke sjældent, om end neppe med Føie, fremhævet som en Akte mod den hele konstitutionelle Forsatningsform, idet Repræsentanterne derigjennem komme til at afgjøre mangfoldige Spørgsmaal, hvori de ikke kunne have den Sagkundskab, som Andre kunne have, der staa udenfor Repræsentationen; men det ligger jo med fuld Nødvendighed i de menneskelige Vilkaar, hvor saa Afgjørelsen lægges; det kan ikke være Andet, det er ikke eiendommeligt for Folkerepresentationen, og navnlig gælder det i det konstitutionelle Forsatningsliv ikke særlig i det her foreliggende Tilfælde; det er selles for mangfoldige Tilfælde. — Hvad nu nærværende Lov angaar, kan jeg ikke Andet end paafskjønne den Slutning, hvortil det ærede Medlem kom, idet jeg ganske vist tror, at der vilde beredes Loven overordentlige Vanskeligheder, dersom man vilde udelade af den alle de nærmere Kontrolbestemmelser og lægge Ordningen af det Hele uden nogenformelt Vejledning eller Grændse over i Administrationens Haand. Jeg behøver ikke at sige, at enhver Overveielse, hvortil jeg opfordres i denne Sag, vil jeg føle mig ligesaa forpligtet som villig til, men jeg kan i Øvrigt godt forstaa, at disse Detailbestemmelser gjøre et